ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (viies koda)

8. oktoober 2008 *

Kohtuasjas T-68/04,

SGL Carbon AG, asukoht Wiesbaden (Saksamaa), esindajad: advokaat M. Klusmann ja advokaat A. von Bonin,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: F. Castillo de la Torre ja W. Mölls, keda abistas advokaat H.-J. Freund,

kostja,

mille ese on esiteks nõue tühistada komisjoni 3. detsembri 2003. aasta otsus 2004/420/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetluses

* Kohtumenetluse keel: saksa.

(juhtum C.38.359 – elektrilised ja mehaanilised süsinikust ja grafiidist tooted) ja teise võimalusena nõue vähendada selle otsusega hagejatele määratud trahvisummat,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees M. Vilaras (ettekandja), kohtunikud M. Prek ja V. Ciucă,

kohtusekretär: ametnik K. Andová,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. veebruari 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1 SGL Carbon AG (edaspidi „SGL” või „hageja”) on Saksa ettevõtja, kes toodab süsinikust ja grafiidist tooteid kasutamiseks elektri ja mehaanika valdkonnas.

2 18. septembril 2001 kohtusid Morgan Crucible Company plc (edaspidi „Morgan”) esindajad komisjoni ametnikega, et teha ettepanek koostöö tegemiseks elektriliste ja mehaaniliste süsinikust ja grafiidist toodete Euroopa turul kartelli tuvastamiseks ja taotleda trahvide määramata jätmist või nende vähendamist, mis on ette nähtud komisjoni teatisega 96/K 207/04, mis puudutab trahvide määramata jätmist või nende summa vähendamist kartelliasjades (EÜT 1996, C 207, lk 4, edaspidi „koostööteatis”).

3 2. augustil 2002 saatis komisjon C. Conradty Nürnberg GmbH-le (edaspidi „Conradty”), Le Carbone-Lorraine'ile (edaspidi „LCL”), Schunk GmbH ja tema tütarettevõtjatele Schunk Kohlenstoff-Technik GmbH-le (edaspidi koos „Schunk”), Eurocarbo SpA-le, Luckerath BV-le, Gerken Europe SA-le ja hagejale informatsiooninõuded, mis puudutasid nende käitumist asjaomasel turul. Schunkile saadetud kiri puudutas samuti 28. oktoobril 1999 Schunki poolt omandatud ettevõtja Hoffmann & Co. Elektrokohle AG (edaspidi „Hoffmann”) tegevust.

4 30. septembri 2002. aasta kirjaga vastas hageja informatsiooninõudele.

5 17. märtsi 2003. aasta kirjaga taotles ta koostööteatise kohaldamist ning edastas komisjonile kartellikokkulepet puudutavad tõendid.

6 23. mail 2003 saatis komisjon talle teatatud informatsiooni põhjal hagejale ja teistele asjaomastele ettevõtjatele, st Morganile, Conradty'le, LCL-ile, Schunkile ja Hoffmannile vastuväiteteatise. Oma vastuses märkis hageja, et ta sisuliselt ei vaidle vastu vastuväiteteatises esitatud faktidele.

7 Pärast asjaomaste ettevõtjate, v.a Morgani ja Conradty ärakuulamist võttis komisjon vastu 3. detsembri 2003. aasta otsuse 2004/420/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetluses (juhtum C.38.359 – elektrilised ja mehaanilised süsinikust ja grafiidist tooted) (edaspidi „otsus”), millest hagejat teavitati 11. detsembri 2003. aasta kirjaga. Otsuse kokkuvõte avaldati 28. aprilli 2004. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 125, lk 45).

8 Otsuses märkis komisjon, et selle adressaatideks olevad ettevõtjad osalesid EÜ artikli 81 lõike 1 ja alates 1. jaanuarist 1994 Euroopa majanduspiirkonna (EMP) lepingu artikli 53 lõike 1 ühes ja vältavas rikkumises, mis seisnes otseselt või kaudselt müügihindade või klientidele kohaldatavate mis tahes muude tehingutingimuste kindlaksmääramises, turgude ärajagamises eelkõige klientide jaotamise teel, ja nende konkurentide vastases kooskõlastatud tegevuses (koguselised piirangud, hinnatõusud, boikotid) osalemises, kes ei olnud kartelli liikmed (otsuse põhjendus 2).

9 Otsus sisaldab järgmisi sätteid:

„*Artikkel 1*

Järgmised ettevõtjad rikkusid EÜ artikli 81 lõike 1 ja alates 1. jaanuarist 1994 EMP lepingu artikli 53 lõike 1 sätteid, osaledes viidatud ajavahemikel kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses elektriliste ja mehaaniliste süsinikust ja grafiidist toodete sektoris:

– [Conradty], oktoobrist 1988 kuni detsembrini 1999;

– [Hoffmann], septembrist 1994 kuni oktoobrini 1999;

– [LCL], oktoobrist 1988 kuni juunini 1999;

– [Morgan], oktoobrist 1988 kuni detsembrini 1999;

– [Schunk], oktoobrist 1988 kuni detsembrini 1999;

– [SGL], oktoobrist 1988 kuni detsembrini 1999.

Artikkel 2

Artiklis 1 osutatud rikkumise eest määratakse järgmised trahvid:

[Conradty]: 1 060 000 eurot;

[Hoffmann]: 2 820 000 eurot;

[LCL]: 43 050 000 eurot;

[Morgan]: 0 eurot;

[Schunk]: 30 870 000 eurot;

[SGL]: 23 640 000 eurot.

Trahvid tuleb tasuda kolmekuulise tähtaja jooksul alates käesolevast otsusest teatamisest: […]

Alates nimetatud tähtaja lõppemisest lisanduvad trahvisummale automaatselt intressid käesoleva otsuse vastuvõtmise kuu esimesel tööpäeval Euroopa Keskpanga poolt oma põhilistele refinantseerimistehingutele kohaldatavas määras, mida suurendatakse 3,5 protsendipunkti võrra."

10 Trahvide suuruse arvutamisel luges komisjon rikkumise väga raskeks selle laadi, rikkumisega asjaomaste toodete EMP turule avaldatud mõju, isegi kui seda ei saa täpselt mõõta, ja asjaomase geograafilise turu suuruse tõttu (otsuse põhjendus 288).

11 Selleks et arvestada iga kartelliga seotud ettevõtja õigusvastase käitumise konkreetset tähtsust ja seega tegelikku mõju konkurentsile, jagas komisjon need ettevõtjad kolme kategooriasse tulenevalt nende suhtelisest olulisusest asjaomasel turul, mis tehti kindlaks nende turuosade põhjal (otsuse põhjendused 289–297).

12 Selle tulemusena liigitati esimesse kategooriasse LCL ja Morgan kui kaks kõige suuremat ettevõtjat suurema turuosaga kui 20%. Schunk ja hageja, kes on keskmise suurusega ettevõtjad turuosadega 10 ja 20% vahel, paigutati teise kategooriasse. Hoffmann ja Conradty kui väikese suurusega ettevõtjad selle tõttu, et nende turuosa on alla 10%, paigutati kolmandasse kategooriasse (otsuse põhjendused 37 ja 297)

13 Eelnevate kaalutluste põhjal määras komisjon vastavalt rikkumise raskusastmele kindlaksmääratud lähtesummana LCL-ile ja Morganile 35 miljonit eurot, Schunkile ja hagejale 21 miljonit eurot ning Hoffmannile ja Conradty'ile 6 miljonit eurot (otsuse põhjendus 298).

14 Rikkumise kestuse osas leidis komisjon, et kõik asjaomased ettevõtjad panid toime pikaajalise rikkumise. Kuna rikkumine kestis 11 aastat ja kaks kuud, suurendas komisjon hagejale, Morganile, Schunkile ja Conradty'ile määratud lähtesummat 110% võrra. LCL-i suhtes pidas komisjon rikkumise kestuseks kümmet aastat ja kaheksat kuud ning suurendas lähtesummat 105% võrra. Hoffmanni osas suurendati lähtesummat 50% võrra selle tõttu, et rikkumine kestis viis aastat ja üks kuu (otsuse põhjendused 299 ja 300).

15 Nii määrati rikkumise raskusastme ja kestuse alusel trahvi põhisummaks Morganile 73,5 miljonit eurot, LCL-ile 71,75 miljonit eurot, Schunkile ja hagejale 44,1 miljonit eurot, Conradty'le 12,6 miljonit eurot ja Hoffmannile 9 miljonit eurot (otsuse põhjendus 301).

16 Komisjon ei tuvastanud otsuses ühtegi hageja jaoks raskendavat või kergendavat asjaolu (otsuse põhjendus 316).

17 Koostööteatise kohaldamise osas anti Morganile kaitse trahvide eest, kuna ta oli esimene, kes juhtis komisjoni tähelepanu kartelli olemasolule (otsuse põhjendused 319–321).

18 Vastavalt nimetatud teatise peatükile D vähendas komisjon LCL-i trahvisummat, mis talle oleks ilma koostööta määratud, 40% võrra, Schunki ja Hoffmanni oma 30% võrra ning SGL, kes tegi viimasena koostööd, 20% võrra (otsuse põhjendused 322–338).

19 Pärast hageja nende argumentide tagasilükkamist, millega püüti tõestada trahvisumma maksmise suutmatust, tuletas komisjon otsuses pealkirja „Maksevõime ja muud tegurid" all meelde, et ta määras hagejale hiljuti kolm suurt trahvi teiste keelatud koostööd puudutavate tegevuste eest.

20 Komisjon täpsustab, et hagejale oli 18. juulil 2001. aasta otsusega 2002/271/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetluses (juhtum COMP/E-1/36.490 – Grafiitelektroodid) (EÜT 2002, L 100, lk 1), nn „grafiitelektroodide" asjas, ja 17. detsembri 2002. aasta otsusega 2006/460/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetluses (juhtum C.37.667 – Erigrafiit) (ELT 2006, L 180, lk 20), nn „erigrafiidi" asjas määratud 80,2 miljoni eurone trahv grafiitelektroodide kartellis osalemise eest ning kaks trahvi suurusega 18,94 miljonit eurot ja 8,81 miljonit eurot ehk kokku 27,75 miljonit eurot isostaatilise grafiidi ja väljapressitud grafiidi kartellikokkulepetes osalemise eest (otsuse põhjendus 358).

21 Võttes arvesse, et hageja on väga suurtes rahalistes raskustes ning et hagejale etteheidetud erinevad keelatud koostööd puudutavad tegevused toimusid samal ajal, leidis komisjon, et neil erilistel tingimustel ei ole hoiatava mõju tagamiseks vaja hagejale määrata kogu trahvisummat ning vähendas seda seega 33% võrra 23,64 miljoni euroni (otsuse põhjendus 360).

Menetlus ja poolte nõuded

22 Hagejad esitasid käesolevas asjas menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 20. veebruaril 2004.

23 Kuna Esimese Astme Kohtu kodade koosseis muutus, kuulub ettekandja-kohtunik nüüd viienda koja koosseisu, mistõttu käesolev kohtuasi määrati sellele kojale.

24 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (viies koda) alustada suulist menetlust. 27. veebruari 2008. aasta avalikul kohtuistungil kuulati ära poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele.

25 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

– tühistada otsus teda puudutavas osas;

– teise võimalusena vähendada määratud trahvisummat sobivas ulatuses;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

26 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

27 22. veebruaril 2008 Esimese Astme Kohtu kantseleisse saabunud kirjas loobus hageja hagiavalduses mainitud neljandast, viiendast ja kuuendast väitest, mis põhinevad vastavalt tema haldusmenetluses tehtud koostöö ekslikul hindamisel komisjoni poolt, tema maksujõuetuse arvesse võtmata jätmisel komisjoni poolt ning trahvi väidetaval ebaproportsionaalsusel, arvestades tõhusa hoiatava mõju vajaduse hindamist.

28 Kohtuistungil kinnitas hageja, et ta loobub eespool mainitud väidetest ning täpsustas, et hagiavalduses toodud otsuse tühistamise nõudeid tuleb mõista nii, et need puudutavad üksnes otsuse artiklit 2, millega komisjon määras ettevõtjatele trahvid. Need hageja avaldused kanti kohtuistungi protokolli.

Põhisumma kindlaksmääramine

29 Hageja väidab, et trahvi põhisumma kindlaksmääramisel rikkus komisjon proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid ning ka põhjendamiskohustust.

Rikkumise raskusaste

– Põhjendamiskohustuse rikkumine

30 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab üksikakti põhjendusest selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti autoriks oleva institutsiooni arutluskäik selliselt, et

huvitatud isikutel oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjused ja et pädeval kohtul oleks võimalik teostada kohtulikku kontrolli. Põhjenduste nõuet tuleb hinnata üksikjuhtumi asjaolusid arvestades. Ei ole nõutud, et põhjenduses oleks välja toodud kõik asjassepuutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuivõrd küsimust, kas õigusakti põhjendus vastab EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb hinnata mitte üksnes lähtuvalt selle sõnastusest, vaid samuti selle kontekstist (Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs*. Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Mis puudutab trahvide määramist konkurentsiõiguse rikkumise tõttu, siis komisjon täidab oma põhjendamiskohustust, kui ta märgib oma otsuses hindamise alused, mis võimaldasid tal mõõta rikkumise raskusastet ja kestust, ilma et tal oleks kohustust esitada üksikasjalikumat selgitust või arvandmeid trahvide arvutamisviisi kohta (vt selle kohta Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-279/98 P: Cascades *vs*. komisjon, EKL 2000, lk I-9693, punktid 38–47; Esimese Astme Kohtu 30. septembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-191/98, T-212/98–T-214/98: Atlantic Container Line jt *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-3275, punkt 1532). Arvandmed trahvide arvutamisviisi kohta, isegi kui sellised andmed on kasulikud, ei ole põhjendamiskohutuse osas hädavajalikud (Euroopa Kohtu 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-182/99 P: Salzgitter *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-10761, punkt 75).

32 Mis puudutab trahvi lähtesummade absoluutväärtuses kehtestamise põhjendamist, siis tuleb meenutada, et trahvid on komisjoni konkurentsipoliitika üks instrument ja et komisjonil peab olema kaalutlusruum nende summade kindlaksmääramisel, et suunata ettevõtjate tegevust konkurentsieeskirjadest kinnipidamisele (Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-150/89: Martinelli *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1165, punkt 59). Lisaks tuleb vältida seda, et trahvid oleksid ettevõtjatele liiga ootuspärased. Seega ei nõuta, et komisjon esitaks selles osas muid kui rikkumise raskusastet ja kestust puudutavaid põhjendusi.

33 Käesoleval juhul nähtub otsusest, et trahvid määrati määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 alusel ning komisjon – samas, kui otsuses ei viidata sõnaselgelt suunistele määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised") – määras trahvisummad suunistes sätestatud meetodit kasutades.

34 Mis puudutab hageja väidet, et otsust ei ole piisavalt põhjendatud rikkumise raskusastme hindamise ja lähtesumma määramise osas, siis piisab, kui märkida, et otsuse põhjendustest 277–288 tuleneb, et komisjon märkis selgelt need alused, mida ta võttis rikkumise raskusastme hindamisel arvesse, st rikkumise laad, mõju asjaomaste toodete EMP turule ja asjaomase geograafilise turu suurus, ning selgitas iga aluse puhul, kuidas neid käesolevas asjas on kohaldatud.

35 Otsuses leidis komisjon samuti, et:

– asjaomane rikkumine seisnes põhiliselt otseselt või kaudselt müügihindade või klientidele kohaldatavate mis tahes muude tehingutingimuste kindlaksmääramises, turgude ärajagamises eelkõige klientide jaotamise teel, ja kartelli liikmeteks mitteolevate konkurentide vastases kooskõlastatud tegevuses; selline tegevus on juba oma laadi poolest kõige raskemat tüüpi EÜ artikli 81 lõike 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõike 1 sätete rikkumine (otsuse põhjendus 278);

– viidi ellu keelatud koostöökokkuleppeid ning neil oli asjaomaste toodete EMP turule mõju, kuid seda mõju ei saa täpselt mõõta (otsuse põhjendus 286);

– kartell hõlmas kogu ühisturgu ning pärast selle loomist kogu EMP-d (otsuse põhjendus 287).

36 Kõiki neid tegureid arvestades leidis komisjon, et asjaomased ettevõtjad panid toime väga raske rikkumise, mille eest näeb suuniste punkti 1A teise lõigu kolmas taane ette trahvisumma üle 20 miljoni euro.

37 Seejärel täpsustas komisjon, et väga tõsiste rikkumiste puhul võimaldab trahviskaala kohaldada ettevõtjate suhtes erinevaid trahvimäärasid, et võtta arvesse rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust konkurentsi märkimisväärselt kahjustada ning kohaldada sellist trahvimäära, mis tagab piisava hoiatava mõju.

38 Selle erineva kohtlemise raames, mis oli seda vajalikum, et rikkumises osalenud ettevõtjad erinesid üksteisest märkimisväärselt nende tähtsuse poolest turul, jagas komisjon need ettevõtjad kolme kategooriasse tulenevalt nende suhtelisest olulisusest asjaomasel turul, mis tehti kindlaks nende turuosade põhjal. Kuna hageja turuosaks arvestati 14%, siis paigutati ta teise kategooriasse (otsuse põhjendused 288–297).

39 Eelnevate kaalutluste põhjal määras komisjon vastavalt rikkumise raskusastmele kindlaksmääratud lähtesummana hagejale 21 miljonit eurot (otsuse põhjendus 298).

40 Seda põhjendust ei saa pidada, nagu seda tegid hagejad, suuniste teksti pelgaks kordamiseks; tuleb asuda seisukohale, et see põhjendus vastab EÜ artikli 253 nõuetele, nagu seda eespool punktides 30–32 viidatud kohtupraktikas on tõlgendatud.

41 Sellest tuleneb, et väide, mis põhineb komisjoni poolt põhjendamiskohustuse rikkumisel trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel, tuleb tagasi lükata.

– Komisjoni otsustuspraktika

42 Hageja väidab, et rikkumise raskusastme alusel kindlaksmääratud lähtesummad on ebaproportsionaalsed ja/või diskrimineerivad võrreldes nendega, mis sama menetlust kasutades määrati teistele ettevõtjatele sarnaste juhtumite puhul.

43 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei kujuta komisjoni eelnev otsustuspraktika endast konkurentsi valdkonnas trahvide määramise õiguslikku raamistikku, kuna selleks on ainult määrus nr 17 (Esimese Astme Kohtu 20. märtsi 2002. aasta T-23/99: LR AF 1998 *vs*. komisjon, EKL 2002, lk II-1705, punkt 234) ja teisi juhtumeid käsitlevad otsused on diskrimineerimise olemasolu küsimuses üksnes soovituslikud, arvestades, et ei ole eriti tõenäoline, et sellele juhtumile omased jooned, nagu asjaomased turud, tooted, ettevõtjad ning ajavahemikud oleksid identsed (Euroopa Kohtu 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-167/04 P: JCB Service *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-8935, punktid 201 ja 205, ning 7. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-76/06 P: Britannia Alloys & Chemicals *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-4405, punkt 60).

44 Selles osas piirdub hageja ainult väitega, et komisjoni kindlaksmääratud lähtesummad on ja olid võrreldavaid turge puudutavate hinnakartellide puhul üldiselt alla 20 miljoni

euro ning otsuses kujutab lähtesumma endast „keskmiselt" 48% asjaomasel turul ettevõtjate saavutatud käibest, grafiitelektroodide juhtumi puhul oli see 38,8% ning 21. oktoobri 1998. aasta otsuse 1999/60/EÜ [EÜ artikli 81] alusel algatatud menetluses (IV/35.691/E-4 – Eelisoleeritud torud) (EÜT 1999, L 24, lk 1) nn „eelisoleeritud torude" juhtumi puhul 32,2%. Tuleb siiski sedastada, et need üldkorras esitatud ebatäpsed tähelepanekud, mis puudutavad viiteid keskmistele vastavatele andmete, ei võimalda tuvastada hageja ebaproportsionaalset ja/või diskrimineerivat kohtlemist.

45 Täpsem viide komisjoni otsusele, mis puudutab erigrafiidi juhtumit, milles lähtesummad olid käesolevas asjas määratutest selgelt madalamad, hoolimata sellest, et asjaomaste ettevõtjate turuosad olid kokkuvõttes suuremad, ei ole samuti asjakohane.

46 Nagu komisjon õigesti rõhutab, võimaldab eriline juhtumi asjaolusid puudutav aspekt, mis on seotud asjaomaste turgude suurusega, eristada eespool toodud juhtumit käesolevast. Isegi kui eeldada, nagu seda kinnitab hageja, et EMP isostaatilise grafiidi ja väljapressitud toodete turumahud erigrafiidi juhtumi raames on vastavalt 100 ja 120 miljoni euro ning 60 ja 70 miljoni euro vahel, on need vaieldamatult palju väiksemad kui elektriliste ja mehaaniliste süsinikust ja grafiidist toodete EMP turu koguväärtus, mis oli 1998. aastal 291 miljonit eurot (otsuse põhjendus 37).

47 Kohtuistungil vaidles hageja esimest korda vastu komisjoni esitatud 291 miljoni euro suurusele summale, kritiseerides täpsemalt seda, et komisjon võttis käibe ning asjaomaste ettevõtjate turuosa arvutamisel arvesse omatarbe väärtuse.

48 Esimese Astme Kohus leiab, et tegemist on uue väitega, mille esitamine menetluse käigus ei ole Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 48 lõike 2 kohaselt lubatud. Peale selle, et asjaomase turu koguväärtuse hindamisele vastuvaidlemine esitati kohtuistungil väga lühidalt, ei põhine see ka menetluse käigus esile kerkinud uutel asjaoludel, kuna komisjoni esitatud 291 miljoni suurune summa ning põhjendus, mis õigustab käibe ning asjaomaste ettevõtjate turuosa arvutamisel omatarbe väärtuse arvessevõtmist, toodi selgelt välja otsuse põhjendustes 37, 291–295. Hageja pelk väide, et ta vaidlustas juba hagiavalduses trahvi lähtesumma kindlaksmääramise, ei luba järeldada, et asjaomane väide on selline, millega otseselt või kaudselt täiendatakse varem samas astmes esitatud hagiavalduse väidet ja millel on varem esitatud väitega otsene seos. Seega tuleb see tunnistada vastuvõetamatuks.

49 Veel kord tuleb meenutada, et komisjonil on trahvisummade kindlaksmääramisel kaalutlusruum, et suunata ettevõtjate tegevust konkurentsieeskirjadest kinnipidamisele (Esimese Astme Kohtu 21. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas T-229/94: Deutsche Bahn *vs.* komisjon, EKL 1997, lk II-1689, punkt 127). See, et komisjon on minevikus kohaldanud teatud tüüpi rikkumiste puhul teatud tasemel trahve, ei takista teda igal hetkel seda taset tõstmast, et tagada ühenduse konkurentsipoliitika elluviimine (Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80–103/80: Musique diffusion française jt *vs.* Komisjon, EKL 1983, lk 1825, punkt 109) ning tugevdada trahvide hoiatavat mõju (Esimese Astme Kohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-327/94: SCA Holding *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1373, punkt 179, mida Euroopa Kohus on kinnitanud apellatsioonmenetluses 16. novembri 2000. aasta otsusega kohtuasjas C-297/98 P: SCA Holding *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-10101).

50 Hageja väide, mille kohaselt trahvide taseme tõstmine ei olnud täpselt tema puhul vajalik, arvestades juba paralleelsetes menetlustes talle määratud sanktsioone, kuulub komisjoni poolt tõhusa hoiatava mõju mõiste hindamise arutelu alla, nagu see on välja toodud otsuse põhjenduses 359. Hageja loobus otseselt väitest, mis põhineb hageja arvates selle mõiste ekslikul hindamisel komisjoni poolt.

51 Igal juhul tuleb rõhutada, et komisjon tegi menetluste ja sanktsioonide raames õiguspäraselt vahet grafiitelektroodide kartellikokkuleppel, isostaatilise grafiidi ja väljapressitud grafiidi kartellikokkulepetel ning elektriliste ja mehaaniliste süsinikust ja grafiidist toodete kartellikokkuleppel, kuna tegemist on nelja eraldiseisva EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumisega.

52 Sellest tuleneb, et komisjonil oli lubatud SGL-ile määrata elektriliste ja mehaaniliste süsinikust ja grafiidist toodete kartellikokkuleppes osalemise eest uus trahv, millega püüti ettevõtjat hoiatada karistusega, mis ületab puhtalt sümboolse sanktsiooni taseme, ning olgu märgitud, et käesoleva asja erilistel asjaoludel, mida iseloomustab erinevate keelatud koostööd puudutavate tegevuste, milles hageja osales, osaline samaaegsus, leidis komisjon, et 33% vähendatud trahvisumma on piisav soovitud hoitava mõju tagamiseks (Esimese Astme Kohtu 15. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, edaspidi „Tokai II kohtuotsus", punkt 336).

53 Lõpuks tuleb meenutada, et kohtupraktika kohaselt kujutab komisjoni pädevus määrata trahve ettevõtjatele, kes tahtlikult või hooletusest on pannud toime EÜ artikli 81 lõike 1 või artikli 82 rikkumise, ühte komisjonile antud vahenditest talle ühenduse õigusega pandud järelevalveülesande täitmiseks. See ülesanne hõlmab nii kohustust uurida ja karistada üksikuid rikkumisi kui ka kohustust järgida üldist poliitikat konkurentsiõiguses asutamislepingus kehtestatud normide kohaldamiseks ning sellesse suunda suunata ka ettevõtjate käitumist (eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Musique diffusion française jt *vs*. komisjon, punkt 105, ja Esimese Astme Kohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas, T-224/00: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2597, punkt 105).

54 Sellest tuleneb, et komisjonil on pädevus otsustada trahvisummade taseme suurus nende hoiatava mõju tugevdamiseks, kui teatavat tüüpi rikkumised on vaatamata asjaolule, et ühenduse konkurentsipoliitika on need algusest peale ebaseaduslikuks kuulutanud, suhteliselt sagedased kasumi tõttu, mida teatavad ettevõtjad võivad nendest saada (eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Musique diffusion française jt *vs.* komisjon, punkt 108, ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, punkt 106).

55 Nagu eespool viidatud kohtupraktikast ilmneb, üritatakse hoiatuseesmärgiga, mida komisjon võib trahvisummat kindlaks määrates taotleda, tagada, et ettevõtjad järgiksid asutamislepinguga kehtestatud konkurentsieeskirju, mis reguleerivad nende tegevust ühenduses või EMP-s. Sellest tuleneb, et ühenduse konkurentsieeskirjade rikkumise eest määratud trahvi hoiatavat laadi ei saa määrata üksnes süüdi mõistetud ettevõtja konkreetsest olukorrast lähtuvalt (eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, punkt 110).

56 Antud asjas, mis on klassikaline konkurentsiõiguse rikkumine, mille õigusvastasust on komisjon kinnitanud arvukatel kordadel ja alates oma esimestest sellesisulistest menetlustest, oli komisjonil lubatud kehtestada trahvisumma määruse nr 17 seatud raamides piisavalt hoiataval tasemel.

57 Sellest tuleneb, et hageja ebaproportsionaalsel ja/või diskrimineerival kohtlemisel põhinev väide, mis puudutab trahvi lähtesumma kindlaksmääramist komisjoni otsustuspraktikat arvestades, tuleb tagasi lükata.

– Kartellikokkuleppe liikmete jagamine kategooriatesse

58 Tuleb meenutada, et arvestades seda, et asjaomaste ettevõtjate suurus erineb üksteisest oluliselt ning selleks, et võtta arvesse igaühe konkreetset kaalu ning seega nende rikkumise reaalset mõju konkurentsile, kohtles komisjon otsuses ning kooskõlas suuniste punkti 1 A neljanda ja kuuenda taandega rikkumises osalenud ettevõtjaid erinevalt. Selleks jagas ta asjaomased ettevõtjad kolme kategooriasse, toetudes iga ettevõtja poolt kogu EMP-s käesolevas menetluses küsimuse all olevate toodete osas saavutatud käibele, lisades sinna iga ettevõtja omatarbe. Sellest tuleneb turuosa, mis esindab iga ettevõtja kaalu rikkumises ning tema tegelikku majanduslikku suutlikkust tekitada olulist kahju konkurentsile (otsuse põhjendused 289–291).

59 Võrdlus põhineb kõnealuste toodete (miljonites eurodes väljendatud) käivet puudutavatel andmetel viimase rikkumise aasta kohta, st 1998. aasta kohta, nagu nähtub otsuse põhjenduses 37 esinevast tabelist 1 pealkirjaga „Menetluse esemeks oleva tootegrupi eeldatav käive (sh omatarbele vastav väärtus) ning EMP turuosad 1998. aastal”:

Tarnijad	Käive (sh omatarbe väärtus)	Turuosa EMP-s
Conradty	9	3%
Hoffmann	17	6%
[LCL]	84	29%
Morgan	68	23%
Schunk	52	18%
SGL	41	14%
Ülejäänud	20	7%
Kokku	291	100%

60 Selle tulemusena liigitati esimesse kategooriasse LCL ja Morgan kui kaks kõige suuremat ettevõtjat suurema turuosaga kui 20%. Schunk ja SGL, kes on keskmise suurusega ettevõtjad turuosadega 10 ja 20% vahel, paigutati teise kategooriasse. Hoffmann ja Conradty kui väikese suurusega ettevõtjad selle tõttu, et nende turuosa on alla 10%, paigutati kolmandasse kategooriasse (otsuse põhjendused 37 ja 297).

61 Eelnevate kaalutluste põhjal määras komisjon vastavalt rikkumise raskusastmele kindlaksmääratud lähtesummana LCL-ile ja Morganile 35 miljonit eurot, Schunkile ja hagejale 21 miljonit eurot ning Hoffmannile ja Conradty'ile 6 miljonit eurot (otsuse põhjendus 298).

62 Tuleb rõhutada, et hageja iseenesest ei vaidlusta meetodit, millest tulenevalt jagatakse kartelli osalisi trahvide lähtesummade määramise staadiumis ettevõtjate erinevaks kohtlemiseks kategooriatesse. Selle meetodiga, mille põhimõtte õigsust on Esimese Astme Kohus oma praktikas ka kinnitanud, olgugi et see ei arvesta seda, et samasse kategooriasse paigutatud ettevõtjate suurus üksteisest erineb (Esimese Astme Kohtu 19. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-213/00: CMA CGM jt *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-913, punkt 385, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-1181, edaspidi „Tokai I kohtuotsus", punkt 217), määratakse samasse kategooriasse paigutatud ettevõtjatele ühesugune kindla suurusega trahvi lähtesumma.

63 Hageja toetub eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsusele väitmaks vastupidi, et kui, nagu Esimese Astme Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 223 märkis, kategooriatesse jagamine peab toimuma turuosade jagamisel umbes 5% kaupa, kuna see võimaldab erinevate turuosade proportsionaalsuse arvestamist ilma hindamisveata, siis käesolevas asjas komisjoni valitud jagamine 10% kaupa on liiga üldine ning ei peegelda turuosasid.

64 Hageja kinnitab, et ettevõtjate jagamine kuude kategooriaase turuosade jagamisel 5% kaupa oleks viinud maksimaalselt 15,9 miljoni eurose või 14 miljoni eurose lähtesummani, kui kategooria kaupa oleks arvesse võetud keskmisi turuosasid või künniste analüüsi.

65 Kuigi on selge, et grafiitelektroodide asjas jagas komisjon ettevõtjad kolme kategooriasse turuosade jagamisel 5% kaupa, ei nähtu mingil viisil eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsuse punktist 223 ega Esimese Astme Kohtu põhjendustest tervikuna, et selline kartellikokkuleppe liikmete jagamine kategooriatesse on ainuke viis, mis võimaldab erinevate turuosade proportsionaalsuse arvestamist ilma hindamisveata menetluses, mille komisjon viib läbi sanktsioonide rakendamiseks kartelli suhtes.

66 Hageja ei saa eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsusest tuletada otsuses käsitletud kartellikokkuleppes osalevate ettevõtjate kategooriatesse jagamise väidetavalt ligikaudset või diskrimineerivat olemust ainult sellest, et komisjon järgis käesolevas asjas oma ulatuslikku kaalutlusõigust kasutades teist jagamismeetodit ning otsustas moodustada kolm kategooriat turuosade jagamisel 10% kaupa, kui tuletada meelde, et grafiitelektroodide juhtumi otsuses käsitletud ettevõtjate arv ning nende turuosade jagunemine olid käesolevat asja iseloomustavate näitajatega võrreldes erinevad.

67 Pealegi tuleb välja tuua, et hageja arutlus viib käesolevas asjas kuue kategooria loomiseni, mis põhineksid turuosade jagamisel 5% kaupa (0–5% kuni 25–30%), ning igas nendes oleks ainult üks ettevõtja, mis on vastuolus kategooriatesse jagamise põhimõtte endaga.

68 Siiski tuleb kategooriatesse jagamisel järgida võrdse kohtlemise põhimõtet, mille kohaselt on keelatud kohelda võrreldavaid olukordi erinevalt ja erinevaid olukordi ühetaoliselt, välja arvatud kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud. Kohtupraktika kohaselt peab trahvisumma muu hulgas olema vähemalt proportsionaalne nende asjaolude osas, mida võeti rikkumise raskusastme hindamisel arvesse (vt eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsus, punkt 219 ja seal viidatud kohtupraktika).

69 Selleks et teha kindlaks, kas kartellikokkuleppe liikmete jagamine kategooriatesse vastab võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtetele, peab Esimese Astme Kohus komisjoni selle valdkonna kaalutlusõiguse teostamise seaduslikkuse kontrollimise raames üksnes kontrollima, kas see jagamine on ühtne ja objektiivselt õigustatud (eespool punktis 62 viidatud kohtuotsus CMA CGM jt *vs.* komisjon, punkt 416, ning eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsus, punktid 220 ja 222)

70 Selles osas tuleb tõdeda, et ettevõtjate jagamine kolme kategooriasse – suurettevõtjad, keskmise suurusega ettevõtjad ja väikese suurusega ettevõtjad – on mõistlik viis võtmaks lähtesumma määramisel arvesse nende suhtelist tähtsust turul, välja arvatud juhul, kui see toob kaasa asjaomaste turgude esindatuse olulise moonutamise. Lisaks tuleb välja tuua, et kuna kartellikokkuleppe liikmete turuosad on 3, 6, 14, 18, 23 ja 29%, siis jagunevad need suhteliselt ühtlaselt skaalale 0–30 ning *a priori* ei saa leida, et komisjoni meetodil, millega ta määras kategooriate künnisteks 10 ja 20%, puuduks sisemine ühtsus.

71 Mis puudutab esimest kategooriat, siis komisjon paigutas sinna LCL-i ja Morgani ning määras lähtesummaks 35 miljonit eurot. Vastupidi hageja kinnitusele ei saa seda komisjoni valikut pidada meelevaldseks ning see ei ületa selles vallas komisjonil oleva ulatusliku kaalutlusõiguse piire.

72 Esiteks tuleb rõhutada, et otsuse põhjenduses 298 lähtesummana 35 miljoni euro kindlaksmääramine kujutab endast otsuse põhjendustes 277–297 toodud komisjoni analüüsi järeldust, mille raames komisjon määratles ühelt poolt rikkumise kui sellise, võttes arvesse objektiivseid asjaolusid, nagu rikkumise enda laad, selle mõju turule ja selle turu geograafiline ulatus, ning teiselt poolt võttis komisjon arvesse subjektiivseid asjaolusid, nagu kartellis osaleva iga ettevõtja konkreetne kaal ja seega nende õigusvastase tegevuse reaalne mõju konkurentsile. Komisjon on eeskätt oma analüüsi teise poole raames järginud trahvi hoiatava taseme tagamise eemärki, arvestades iga ettevõtja suhtelist kaalu rikkumises ning tema tegelikku majanduslikku suutlikkust tekitada asjaomasel turul olulist kahju konkurentsile. Rikkumise raskusastme hindamise lõppedes määras komisjon otse kindlaks lähtesumma, käesoleval juhul LCL-ile ja Morganile 35 miljonit eurot, arvestades eespool viidatud kõiki asjaolusid, sh hoiatuseesmärki.

73 Teiseks tuleb välja tuua, et suunised piirduvad spetsiaalselt nende rikkumiste osas, mida tuleb lugeda „väga raskeks", märkusega, et võimalik trahvisumma on „üle 20 miljoni [euro]". Ainsad suunistes mainitud ülempiirid, mida kohaldatakse nimetatud rikkumiste suhtes, on määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 sätestatud üldine 10% piirmäär kogukäibest (vt suuniste põhjendused ja punkti 5 alapunkt a), mille rikkumist ei ole käesolevas asjas väidetud, ja rikkumise kestuse alusel määratavat lisasummat puudutavad ülempiirid (vt suuniste punkti 1B esimese lõigu teine ja kolmas taane). Kui tegemist on „väga raske" rikkumisega, siis suunistes ei takista mitte miski sellisel tasemel tõusu, mille absoluutväärtus on identne komisjoni poolt käesolevas asjas kohaldatule.

74 Kolmandaks tuleb asuda seisukohale, et vastupidi hageja väidetule omistataks asjaomaste toodete käivet puudutavale tegurile liiga suur tähtsus, kui komisjoni määratud trahvi lähtesumma proportsionaalsuse hindamine piirduks nimetatud trahvisumma ja eespool toodud käibe seosega. Rikkumise enda laad, selle konkreetne mõju, asjaomase turu geograafiline ulatus ja trahvi vajalik hoiatav mõju on käesolevas asjas komisjoni poolt arvesse võetud tegurid, mis võivad eespool mainitud summat

õigustada. Selles osas määratles komisjon õigesti, et tegemist on „väga raske" rikkumisega, kuna hageja osales horisontaalses kartellikokkuleppes, mis seisnes põhiliselt otseselt või kaudselt müügihindade või klientidele kohaldatavate mis tahes muude tehingutingimuste kindlaksmääramises, turgude ärajagamises eelkõige klientide jaotamise teel, ja kartelli liikmeteks mitteolevate konkurentide vastases kooskõlastatud tegevuses, ning millel oli asjaomaste toodete EMP turule konkreetne mõju.

75 Neljandaks tuleb rõhutada, et asjakohased LCL-i ja Morgani käibed on vastavalt 84 miljonit ja 68 miljonit eurot ning nende turuosad on vastavalt 29 ja 23%. Seega leidis komisjon õigesti, et need kaks ettevõtjat sobib paigutada samasse ühtsesse kategooriasse, mille keskmine käive on 76 miljonit eurot ja keskmine turuosa on 26%.

76 Arvestades, et esimest kategooriat ning vastavat lähtesummat tuleb pidada ühtseks ja objektiivselt õigustatuks, tuleb uurida, kas ka teine kategooria, kuhu kuuluvad hageja ja Schunk, moodustati ühtsel ning objektiivselt õigustatud viisil.

77 Hageja väidab, et kuigi eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsuse põhjenduste kohaselt peab eri turuosade vaheline suhe peegeldama erinevate kategooriate jaoks määratud lähtesummat, on vajalik võrrelda „kõrgeima kategooria suurimat turuosa madalaima kategooria väikseima turuosaga". Nende kahe turuosa suhe peab vähemalt vastama absoluutsete turuosade suhtelisele vahele. Kuna LCL-i ja hageja turuosade suhe on 2,07, siis viimase ning teise kategooria ettevõtja trahvi lähtesumma oleks pidanud peegeldama seda suhet ning olema määratud kõige rohkem 16,9 miljonile eurole.

78 Tuleb uuesti rõhutada, et asja, milles tehti eespool punktis 62 viidatud Tokai II kohtuotsus, ning käesoleva asja vahel on erinevus, kui võtta arvesse asjaomaste ettevõtjate arvu, turuosade jagunemist ning asjaolu, et grafiitelektroodide juhtumi puhul otsustas komisjon kasutada spetsiifilist aritmeetilist meetodit, mille puhul turuosad jagati 5% kaupa ning iga osa vastas ligikaudu 8 miljoni euro suurusele summale. Eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsuses (punkt 232) kontrollis Esimese Astme Kohus selle eristamise meetodi ühtsust, märkides, et kui komisjon on kord vabatahtlikult otsustanud kohaldada sellist aritmeetilist meetodit, siis on ta kohustatud selle meetodi reeglitest kinni pidama kõikide sama kartellikokkuleppe liikmete suhtes, v.a kui ta esitab konkreetsed põhjused nende järgimata jätmiseks.

79 Igal juhul ei viita miski eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsuses sellele, et kartellikokkuleppe liikmete kategooriatesse jagamise raames kindlaksmääratud trahvi lähtesummade vaheline seos peab olema kindlaks tehtud kõrgeima kategooria „kõige suurema" ettevõtja turuosa ning kõige madalama kategooria „kõige väiksema" ettevõtja turuosa suhte alusel.

80 Hageja analüüs, millega ta isoleerib oma turuosa ning võrdleb seda ainult LCL-i turuosaga, et teha kindlaks talle ning LCL-ile määratud lähtesummade suhe ning mida pärast kohaldatakse kahele teise kategooria ettevõtjale, viib kohtupraktikas tunnustatud kategooriatesse jagamise põhimõtte ning sellega kaasneva kindla suurusega trahvi lähtesumma määramise eitamiseni.

81 Sama kategooria ettevõtjate keskmiste andmete arvessevõtmine näitab vastupidi seda, et otsuses kategooriatesse jagamine on ühtne ja objektiivselt õigustatud.

82 LCL-i ja Morgani (esimene kategooria) keskmine käive ja keskmine turuosa olid 76 miljonit eurot ja 26%, samas kui Schunki ja hageja (teine kategooria) puhul olid need samad andmed 46,5 miljonit eurot ja 16%. Nende kahe keskmise väärtuse vaheline suhtarv on nii (käibe osas) 1,634 ja (turuosa osas) 1,625.

83 Need suhtarvud on väga lähedal esimese kategooria lähtesumma (35 miljonit eurot) ning teise kategooria lähtesumma (21 miljonit eurot) vahelisele suhtarvule, mis on 1,66. Sellest tuleneb, et see suhtarv ei ole hageja kahjuks, vastupidi, see on hageja kasuks, kuna suhtarv nende kahe keskmise väärtuse vahel on (käibe osas) 1,634 ja (turuosa osas) 1,625.

84 Mis puudutab kolmandat kategooriat, mille moodustavad Hoffmann ja Conradty, siis on nende ettevõtjate keskmine käive ning keskmine turuosa 13 miljonit eurot ja 4,5%. LCL-i ja Morganit (esimene kategooria) puudutavaid andmeid arvesse võttes on kahe keskmise väärtuse suhtarv (käibe osas) 5,846 ja (turuosa osas) 5,777. Ka siin on need suhtarvud lähedal esimese kategooria lähtesumma (35 miljonit eurot) ning kolmanda kategooria lähtesumma (6 miljonit eurot) vahelisele suhtarvule, mis on 5,83.

85 Mis puudutab teise ja kolmandasse kategooriasse paigutatud ettevõtjaid, siis kahe keskmise väärtuse suhtarv on (käibe osas) 3,576 ja (turuosa osas) 3,555, mis vastab peaaegu teise kategooria lähtesumma (21 miljonit eurot) ning kolmanda kategooria lähtesumma (6 miljonit eurot) vahelisele suhtarvule, mis on 3,5.

86 Tuleb märkida, et repliigis väidab hageja, et keskmisel põhinev hinnang viib samuti diskrimineeriva ja ebaproportsionaalse tulemuseni ning ta väidab selles osas, et

komisjon määras LCL-ile ja Hoffmannile lähtesumma vastavalt 1,207 miljonit eurot ja 1 miljon eurot turuosa protsendipunkti kohta (35:29=1,207 ja 6:6=1), mis oleks hageja olukorrale kohaldades viinud 16,9 miljoni eurose või 14 miljoni eurose lähtesummani.

87 Piisab, kui tõdeda, et seda tehes esitab hageja uuesti, kuid teises sõnastuses, eespool punktis 77 toodud argumendid, mis põhinevad sellel, et iga ettevõtja vahelistes suhetes tuleb rangelt kinni pidada proportsionaalsusest.

88 Nagu juba välja toodi, viib see argument komisjoni poolt otsuses rakendatud ning kohtupraktikas tunnustatud kategooriatesse jagamise põhimõtte eitamiseni ning sellega ei saa Esimese Astme Kohus nõustuda, välja arvatud siis, kui tõendataks, et hageja määramine teise kategooriasse on proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus.

89 Oma argumentide raames väidab hageja just täpselt seda, et tema määramine samasse kategooriasse Schunkiga viib tema kahjuks ebavõrdse kohtlemiseni, kuna viimase turuosa on 18%, mis kujutab endast ligikaudu 12 miljoni euro võrra suuremat käivet kui hageja oma.

90 Tuleb meenutada, et Schunk ja hageja liigitati samasse kategooriasse, kuna nende turuosad olid vastavalt 18 ja 14%, mille puhul käive asjaomasel turul oli vastavalt 52 ja 41 miljonit eurot, mis selgelt paigutas nad nende ettevõtjate hulka, kelle turuosa oli 10 ja 20% vahel.

91 Tuleb rõhutada, et samasse kategooriasse kuuluvate Schunki ja SGL-i suuruse erinevus on väiksem kui kahte erinevasse kategooriasse kuuluva hageja ja Hoffmanni vahel. Hageja turuosa (14%) oli Schunki turuosale (18%) lähemal kui kolmanda kategooria kõige suurema ettevõtja omale (Hoffmann, 6%) ning teda lahutab nendest ettevõtjatest vastavalt 4 ja 8 protsendipunkti. Schunki ja SGL-i väike vahe (4 protsendipunkti), arvestades Schunki mitte eriti suurt turuosa, võimaldas komisjonil ühtselt ja objektiivselt ning seega võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtteid rikkumata kohelda Schunki sarnaselt SGL-iga ning erinevalt Hoffmannist ja Conradty'st keskmise suurusega ettevõtjana ning sellest tulenevalt määrata Schunkiga sama lähtesumma, mis oli suurem Hoffmannile ja Conradty'le – kellel on nimetatud turul väga marginaalne seisund (6% ja 3%) – määratud lähtesummast.

92 Veel kord tuleb meenutada, et isegi kui kategooriatesse jagamise tõttu määratakse teatavatele erineva suurusega ettevõtjatele identne põhisumma, on nimetatud erinev kohtlemine objektiivselt õigustatav rikkumise raskusastme kindlaksmääramisel rikkumise laadile omistatud suurema tähtsusega võrreldes ettevõtjate suurusega (vt eespool punktis 62 viidatud kohtuotsus CMA CGM jt *vs.* komisjon, punkt 411 ja seal viidatud kohtupraktika).

93 Lõpuks väidab hageja, et kategooriatesse jagamine komisjoni poolt on ekslik, kuna viimane oleks pidanud kokku liitma Schunki ja Hoffmanni turuosad, arvestades, et ettevõtjaid tuleb käsitleda sellistena, nagu need on trahvi määrava otsuse vastuvõtmise ajal. Neil asjaoludel oleks pidanud hageja liigitama kolmandasse kategooriasse, mis vastab turuosale vähem kui 20%, esimese ja teise kategooria oleks pidanud vastavalt moodustama LCL, turuosaga rohkem kui 25%, ning Schunk ja Hoffmann koguturuosaga 20 ja 25% vahel, mis käesoleval juhul oli 24%. Seega vastavalt komisjoni otsustuspraktikale oleks pidanud hageja suhtes määratud lähtesumma olema 17,5–13 miljonit eurot madalam summast, mis talle käesoleval juhul määrati.

94 Tuleb meenutada, et komisjon leidis, et Hoffmannil on eriline vastutus, kuna ajavahemikus septembrist 1994 kuni oktoobrini 1999 osales ta rikkumises iseseisvalt, täpsustades, et Schunk sai Hoffmanni üle kontrolli alles 28. oktoobril 1999.

95 Vastavalt sellele hinnangule, mida hageja ei ole otse kahtluse all seadnud, jagas komisjon asjaomased ettevõtjad, sh Hoffmanni kolme kategooriasse, tuginedes iga ettevõtja poolt kogu EMP-s käesolevas menetluses küsimuse all olevate toodete käibele, lisades sinna iga ettevõtja omatarbe. Sellest tuleneb turuosa, mis kujutab endast iga ettevõtja kaalu rikkumises ning tema tegelikku majanduslikku suutlikkust tekitada olulist kahju konkurentsile.

96 Võrdlus põhineb kõnealustele toodetele omistatud käivet puudutavatel andmetel viimase rikkumise aasta kohta, st 1998. aasta kohta, mida hageja vaidlustab, väites võrdse kohtlemise põhimõttest kinnipidamisele viidates, et komisjon oleks pidanud hindama ettevõtjate olukorda päeval, mil trahv määrati ning järelikult liitma Schunki ja Hoffmanni turuosad.

97 Peale selle, et need argumendid seavad kahtluse alla Hoffmanni iseseisva vastutuse, mille komisjon on otsuses tuvastanud, tuleb need põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

98 Tuleb välja tuua, et hageja väide puudutab rikkumise raskusastme ja kestuse põhjal trahvisumma arvutamise ühte etappi, mille käigus komisjon kohandab „väga raske”

rikkumise kvalifikatsiooni tõttu üle 20 miljoni euro suurust võimalikku trahvisummat, võttes arvesse kartellikokkuleppes osaleva iga ettevõtja konkreetset kaalu ja seega nende õigusvastase tegevuse reaalset mõju konkurentsile.

99 Mis puudutab rikkumise ulatust turul ja iga kartellikokkuleppe osalise vastutuse osa selles rikkumises, siis on kohus otsustanud, et rikkumisega seotud kauba käive annab täpse pildi rikkumise ulatusest asjaomasel turul (vt eelkõige eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Musique diffusion française jt *vs.* komisjon, punkt 121, ja Esimese Astme Kohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-347/94: Mayr-Melnhof *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1751, punkt 369). Nagu rõhutas Esimese Astme Kohus, on konkurentsi piirava tegevusega seotud toodete müügist tekkinud käive objektiivne asjaolu, mis täpselt näitab selle tegevuse kahjulikkust normaalsetele konkurentsitingimustele (Esimese Astme Kohtu 11. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-151/94: British Steel *vs*. komisjon, EKL 1999, lk II-629, punkt 643).

100 Komisjon võttis seega õigesti sellel puhul arvesse asjaomaste toodete müügist tekkinud käivet ning asjaomasel turul tegutsenud ettevõtjate turuosa EMP-s 1998. aastal, st rikkumise viimasel tervel kalendriaastal ning mitte nimetatud ettevõtjate olukorda otsuse vastuvõtmise päeval, st neli aastat pärast rikkumise lõppu.

101 Eespool toodud kaalutlustest tuleneb, et otsuses komisjoni poolt kategooriatesse jagamist puudutavad kõik väited tuleb tagasi lükata.

Rikkumise kestus

102 Määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 kohaselt kujutab rikkumise kestus ühte faktidest, mida võetakse konkurentsieeskirjade rikkumises süüdi olevatele ettevõtjatele määratava trahvisumma kindlaksmääramisel arvesse.

103 Rikkumise kestuse osas eristatakse suunistes lühiajalisi rikkumisi (üldiselt lühemad kui üks aasta), mille puhul raskusastme põhjal määratud lähtesummat ei suurendata, keskmise kestusega rikkumisi (üldiselt kestavad ühe aasta kuni viis aastat), mille puhul raskusastme põhjal määratud lähtesummat võib suurendada kuni 50%, ja pikaajalisi rikkumisi (üldiselt pikemad kui viis aastat), mille puhul raskusastme põhjal määratud lähtesummat võib suurendada kuni 10% iga aasta kohta (punkti 1B esimese lõigu esimene kuni kolmas taane).

104 On selge, et hageja osales kartellikokkuleppes oktoobrist 1988 kuni detsembrini 1999, st rikkumine kestis 11 aastat ja kaks kuud, mis vastab pikaajalisele rikkumisele ning tema trahvi lähtesummat suurendati seetõttu 110% võrra rikkumise kestuse alusel.

105 Hageja väidab, et 110% võrra suurendamine on ebaproportsionaalne ning läheb vastuollu nii suunistes sätestatud trahvide arvutamise meetodi kui ka komisjoni eelneva otsustuspraktikaga.

106 Esiteks, mis puudutab väidetavat juhiste rikkumist, siis hageja väidab samal ajal ning endaga vastuollu minnes, et vaidlustatud suurendamine toob kaasa rikkumise raskuastme hindamise eelneva etapi mõttetuks muutumise ning sellega võetakse teist korda arvesse sama raskuastet selles mõttes, et hinnakartellid, mida komisjon kvalifitseerib „väga rasketeks", on juba oma laadilt pikaajalised rikkumised.

107 Esimene hageja väide kujutab endast paljast põhimõtte kinnitust, mis on täiesti asjakohatu. Piisab kui märkida, et rikkumise raskusastme hindamise lõppedes määras komisjon kindlaks lähtesumma, mis käesoleval juhul on hageja puhul 21 miljonit eurot. Kui see etapp oli läbitud, võttis komisjon arvesse rikkumise kestust ning suurendas rikkumise kestuse alusel eelnevalt kindlaksmääratud lähtesummat. Ainuüksi see asjaolu, et trahvisummat suurendati rohkem kui 100% lähtesummast, ei tähenda mingil juhul seda, et lähtesumma kindlaksmääramine rikkumise raskusastme alusel muutub mõttetuks.

108 Teine väide ei ole samuti põhjendatud, kuna see põhineb valel eeldusel teatud rikkumiste laadi ja nende kestuse nõutava omavahelise seose kohta ning viib selleni, et aetakse segamini määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 sätestatud raskusastme ja kestuse kriteeriumid.

109 Isegi kui eeldada, et hinnakartellid on põhiolemuselt pikaajalised, ei saa siiski komisjoni keelata arvesse võtmast nende tegelikku kestust igas konkreetses asjas. Teatud kartellikokkulepped, mis on mõeldud tegutsema pikaajaliselt, avastatakse komisjoni poolt pärast lühikest tegevusaega või tunnistab mõni osaline need üles. Nende kahjulik mõju on tingimata väiksem kui olukorras, kus neid oleks tegelikult pikaajaliselt ellu viidud. Seetõttu tuleb määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 kohaldamisel igas asjas eristada rikkumiste tegelikku kestust ja raskust, mis tuleneb rikkumise laadist (vt eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsus, punkt 259, ja eespool punktis 52 viidatud Tokai II kohtuotsus, punkt 275).

110 Komisjonil oli suuniste punkti 1 B kolmandas lõigus õigus sätestada, et trahvisumma suurendamine pikaajaliste rikkumiste eest kujutab endast varasema praktika märkimisväärselt rangemaks muutmist, et kehtestada tõhusad sanktsioonid piirangute puhul, „millel on pikka aega olnud kahjulik mõju" tarbijatele (eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsus, punkt 260).

111 Muu hulgas ei näe suuniste punkti 1 B esimese lõigu kolmas taane pikaajaliste rikkumiste eest ette automaatset suurendamist 10% aasta kohta, vaid jätab selles osas komisjonile kaalutlusruumi. Otsuse põhjendustest 299 ja 300 tuleneb selgelt, et komisjon kasutas oma kaalutlusõigust ning otsustas trahvide lähtesummat suurendada 10% iga rikkumise täisaasta kohta ja veel 5% iga üle kuue kuu, kuid alla aastase perioodi eest ning tegi seda rikkumise perioodi pikkust arvestades, mis kindlasti ületas viit aastat, mis on „keskmise kestusega" rikkumiste piiriks.

112 Asjaolu, et komisjon rakendas suurendamist 10% aasta kohta sellises rikkumises, mis õigesti kvalifitseeriti pikaajaliseks rikkumiseks, osalenud kõikide ettevõtjate suhtes, ei ole mingil viisil suunistega vastuolus ning hageja argument, mis puudutab „karistuste kahanevalt suurendamise põhimõtte" – mille olemasolu ühenduse õiguses ei ole tõendatud – rikkumist pikaajaliste rikkumiste korral, jätab tähelepanuta selle, et tegemist oli jätkuva ning üheainsa rikkumisega, mida hageja ei vaidlusta.

113 Seega ei takista mitte miski komisjonil tema enda poolt juhistes kehtestatud reegleid kohaldades suurendada hageja trahvi lähtesummat selle alusel, et rikkumine kestis 11 aastat ja kaks kuud. Lisaks ei saa seda suurendamist 110% võrra pidada ilmselgelt ebaproportsionaalseks, arvestades rikkumise pikaajalisust.

114 Teiseks, mis puudutab väidetavat komisjoni otsustuspraktika tähelepanuta jätmist, siis tuleb meenutada, et see otsustuspraktika ei kujuta endast konkurentsi valdkonnas trahvide määramise õiguslikku raamistikku, kuna selleks on ainult määrus nr 17 (vt eespool punktis 43 viidatud otsus LR AF 1998 *vs.* komisjon, punkt 234) ja et teisi juhtumeid käsitlevad otsused on diskrimineerimise olemasolu küsimuses üksnes soovituslikud, arvestades, et ei ole eriti tõenäoline, et nende juhtumite asjaolud, näiteks asjaomased turud, tooted, ettevõtjad ning ajavahemikud, oleksid identsed (vt eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus JCB Service *vs.* komisjon, punktid 201 ja 205, ning eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus Britannia Alloys & Chemicals *vs.* komisjon, punkt 60).

115 Selles osas viitab hageja kolmele komisjoni otsusele, millest viimases suurendati trahvi lähtesummat nii, et rikkumise kestust võeti arvesse alles alates teisest rikkumise aastast, kuna suunised näevad trahvi suurendamise ette ainult perioodide eest, mis ületavad „keskmise kestusega" rikkumisteks peetud rikkumise kestuse.

116 Siiski tuleb märkida, et hageja viidatud juhtumid ei ole oma olemuselt käesoleva juhtumiga võrreldavad.

117 Eelisoleeritud torude juhtumit puudutavas otsuses ning 5. juuli 2000. aasta otsuses 2001/135/EÜ [EÜ] artikli 81 alusel algatatud menetluses (juhtum COMP. F.1 36.516 – Nathan-Bricolux) (EÜT 2001, L 54, lk 1) võttis komisjon arvesse seda, et vastupidi käesolevale juhtumile ei rakendatud asjaomaseid piiranguid vaidlusaluse perioodi jooksul süstemaatiliselt.

118 7. juuni 2000. aasta otsuses 2001/418/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetluses (juhtum COMP/36.545/F3 – Aminohapped) (EÜT 2001, L 152, lk 24) karistas komisjon mitut ettevõtjat nende osalemise eest kartellikokkuleppes lüsiini turul. Komisjon lähtus 10% suurendamise põhimõttest iga rikkumise aasta kohta, kuid ei rakendanud seda ühetaolisel viisil ega põhjendanud seda. Esimese Astme Kohus parandas selle olukorra 9. juuli 2003. aasta otsuses kohtuasjas T-220/00: Cheil Jedang *vs.* komisjon (EKL 2003, lk II-2473, punktid 130–139), vähendades kestuse alusel määratud suurendamist ettevõtja kasuks, kellele oli kohaldatud 10% suurendamist iga rikkumise aasta kohta.

119 Igal juhul on kohane meenutada, et võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist tuleb ühitada kinnipidamisega õiguspärasuse põhimõttest, mille kohaselt ei saa keegi oma nõuete toetuseks tugineda teiste õigussubjektide kasuks sooritatud õigusrikkumisele (Euroopa Kohtu 4. juuli 1985. aasta otsus kohtuasjas 134/84: Williams *vs.* kontrollikoda, EKL 1985, lk 2225, punkt 14; eespool punktis 49 viidatud 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas SCA Holding *vs.* komisjon, punkt 160, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus LR AF 1998 *vs.* komisjon, punkt 367).

120 Vastupidi hagejate kinnitusele ei tulene suuniste punkti 1 B sätetest, et esimest rikkumise aastat ei pea arvesse võtma. Selles osas on tegelikult lihtsalt ette nähtud, et lühiajalistele rikkumistele, mis üldiselt on lühemad kui üks aasta, suurendamist ei kohaldata. Suurendamist kohaldatakse vastupidi pikemalt kestvatele rikkumistele ning trahvisummat võib suurendada kuni 10% „ [iga] aasta" kohta, kui nagu käesolevas asjas on rikkumine kestnud rohkem kui viis aastat (eespool punktis 118 viidatud kohtuotsus Cheil Jedang *vs.* komisjon, punkt 133).

121 Sellest tuleneb, et hageja ebaproportsionaalsel ja/või diskrimineerival kohtlemisel põhinev väide, mis puudutab trahvi lähtesumma suurendamise kindlaksmääramist rikkumise kestuse alusel tuleb komisjoni otsustuspraktikat arvestades tagasi lükata.

Määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 sätestatud trahvi ülempiir

Ülemaailmsest käibest 10% ülempiiri hagejale kohaldamata jätmine

122 Määruse nr 17 artikli 15 lõige 2 näeb ette, et EÜ artiklite 81 ning 82 rikkumise eest ettevõtjatele määratud trahvid võivad olla sellised, „mis ei ületa 10% iga rikkumises osalenud ettevõtte eelneva aasta käibest".

123 Esiteks väidab hageja, et komisjon rikkus eespool viidatud artiklit, kuna ta oleks pidanud käesolevas asjas seda artiklit kohaldades omal algatusel vähendama trahvi põhisummat ning seda arvestades nii trahvi põhisummat või lõppsummat, mis talle olid juba määratud grafiitelektroodide ja erigrafiitide asjas, kuna nende trahvide kogusumma, sh otsuses määratud trahv, ületab selgelt 10% tema ülemaailmsest käibest. Selline lahendus tuleneb määruse nr 17 artikli 15 lõikega 2 kindlaks määratud 10% ülempiirist, mille eesmärk on kaitsta ettevõtjaid ülemäärase trahvi eest, mis võiks ohustada ettevõtjate majanduslikku olemaolu.

124 Tuleb täpsustada, et kuigi komisjonil on iga juhtumi asjaolusid arvestades vabadus otsustada koostööteatise alusel trahvi vähendamise üle, mida Esimese Astme Kohus võib kontrollida, peab ta kinni pidama 10% ülempiirist. Komisjonil ei ole kaalutlusõigust 10% ülempiiri kohaldamisel, mis on seotud üksnes määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 sätestatud käibe suurusega. Nagu rõhutab kohtujurist A. Tizzano ettepanekus liidetud

kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, milles otsus tehti 28. juunil 2005 (EKL 2005, lk I-5425, I-5439, punkt 125): „ülempiir tähistab määratluse kohaselt absoluutset limiiti, mida kohaldatakse kindlaksmääratud künnise saavutamisel automaatselt ja sõltumata kõigist teistest teguritest".

125 Käesolevas asjas oli hageja trahvi põhisumma, mis määratakse kindlaks rikkumise raskusastme ja kestuse põhjal, 44,1 miljonit eurot, mida hiljem komisjoni poolt pärast võimalike raskendavate või kergendavate asjaolude uurimist ei muudetud, kuna ühtki nendest asjaoludest ei peetud tema kahjuks või kasuks esinevat. See 44,1 miljoni euro suurune summa on ilmselgelt väiksem, kui 10% ülempiir selle ettevõtja ülemaailmsest käibest, mis 2002. aastal oli 1112 miljonit eurot. Seega ei saa hagejale kohaldada põhisumma vähendamist ning komisjon kohaldas õigesti määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2.

126 Eespool punktis 123 meelde tuletatud hageja argument on vastuolus eespool viidatud artikli selge sõnastusega, millest tuleneb, et 10% ülempiir kehtib eraldi igale rikkumisele, millele komisjon on karistuse määranud (eespool punktis 52 viidatud Tokai II kohtuotsus, punkt 377). Selles osas tuleb meenutada, et määruse 17 artikli 15 lõike 2 piires trahvisummat määrates tuleb võtta arvesse nii „rikkumise" raskusastet kui ka kestust.

127 Tõlgendades otsest viidet ettevõtja käibele on ühenduse kohus märkinud, et sätestatud 10% ülempiiri eesmärk on vältida seda, et trahvid oleksid ettevõtja suurusega võrreldes ebaproportsionaalsed ning kuna üksnes kogukäive võib selle kohta ligikaudse pildi anda, tuleb seda protsendimäära mõista nii, et sellega viidatakse kogukäibele (eespool punktis 49 viidatud kohtuotsus Musique diffusion française jt *vs.* komisjon,

punkt 119). Selline 10% ülempiiri eesmärgi määratlus on siiski lahutamatu eelnevas punktis meelde tuletatud määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 sõnastusest ning ulatusest ning selle eesmärgiga ei saa põhjendada hageja esitatud eespool viidatud artikli tõlgendust, mis on selle sõnastusega vastuolus.

128 Oma väite toetuseks viitab hageja samuti komisjoni 21. novembri 2001. aasta otsusele 2003/2/EÜ [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetluses (juhtum COMP/E-1/37.512 – Vitamiinid) (EÜT 2003, L 6, lk 1), milles komisjon leidis, et kaks ettevõtjat panid mõlemad toime kaheksa EÜ artikli 81 rikkumist ning määras selle tõttu neile kaheksa trahvi. Selles osas tuleb välja tuua, et iga nende kaheksa trahvi summa puhul on kinni peetud 10% ülempiirist ning hageja märkusest, et igale ettevõtjale määratud trahvisumma oli madalam kui 10% nende ettevõtjate ülemaailmsest käibest, ei saa järeldada, et komisjon on käesolevas asjas rikkunud määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2.

129 Teiseks väidab hageja, et komisjon on sisuliselt võimu kuritarvitanud. Komisjon on püüdnud 10% ülempiirist kinnipidamist vältida sellega, et ta karistas samal ajal aset leidnud konkurentsiõiguse vastast käitumist kolme eraldiseisva otsusega.

130 Kui kohtuistungil küsiti hagejalt selle väite täpse ulatuse kohta, siis märkis hageja, et ta ei püüa väita, et grafiitelektroodide ja erigrafiitide ning käesoleva otsuse aluseks olnud kartellikokkulepete puhul oleks tegelikult tegemist ühe ja sama rikkumisega.

131 Selles staadiumis tuleb rõhutada, et komisjonil oli õigus määrata hagejale neli eraldiseisvat trahvi, millest igaüks oli määruse nr 17 artikli 15 lõikega 2 määratud piires, tingimusel, et ta pani toime neli eraldiseisvat EÜ artikli 81 lõike 1 sätete rikkumist, ning selles osas tuleb meenutada, et erigrafiitide asjas algatas komisjon ühe menetluse, mis viis ühe otsuse vastuvõtmiseni, milles sedastati kahe eraldiseisva rikkumise olemasolu, millest üks puudutas isostaatilise grafiidi ja teine väljapressitud grafiidi turgu ning millega määrati hagejale kaks eraldiseisvat trahvi.

132 Neil asjaoludel on hageja argument, mis puudutab väidetavat „õigusvastast kõrvalehoidmist" määruse nr 17 artikli 15 lõikega 2 ette nähtud ülempiirist, täiesti asjakohatu. Nagu komisjon õigesti märkis, ei ole eespool nimetatud ülempiiri kohaldamisel tegelikult tähtsust sellel, kas konkurentsieeskirjade erinevad rikkumisi karistatakse ühesainsas menetluses või eri aegadel toiminud eraldiseisvates menetluses, sest 10% ülempiir kehtib igale EÜ artikli 81 rikkumisele.

133 Hageja üldised kaalutlused, mis puudutavad seda, et komisjoni suhtumisel käesolevas asjas oli ettevõtjale halvav mõju, kuna tal oli võimatu oma rahalisi vahendeid stabiliseerida ning teda mõisteti pidevalt avalikult hukka, millega talle tekitati maine kahjustamise teel täiendav kahju, on samuti täiesti asjakohatud nende nõuete tõttu, mis on esitatud selle tõendamiseks, et komisjon on rikkunud määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2 ning võimu kuritarvitanud.

134 Lõpuks tuleb välja tuua, et komisjon vähendas hageja trahvisummat 33%, arvestades seda, et ta on väga suurtes rahalistes raskustes ning seda, et hiljuti määrati hagejale grafiitelektroodide ja erigrafiitide juhtumite puhul suured trahvid selle eest, et ta osales samaaegsetes keelatud koostööd puudutavates tegevustes.

10% ülempiiri väidetavalt diskrimineeriv kohaldamine Hoffmanni kasuks

135 Tuleb välja tuua, et hageja ei väida, et ta oli analoogses olukorras Hoffmanniga, vaid seda, et komisjon kohaldas 10% ülempiiri ebareeglipäraselt Hoffmanni kasuks, võttes arvesse ekslikku ülemaailmset käivet. Ta toob välja, et Schunk ostis Hoffmanni 28. oktoobril 1999 ning nendele kahele ettevõtjale määratud põhisummade summa (53,1 miljonit eurot) on väiksem kui 10% nende kumuleeritud käibest 2002. aastal (624,4 miljonit eurot), ning sellises olukorras on keelatud igasugune trahvisumma vähendamine 10% ülempiiri kohaldades.

136 Kuna hageja viitab Hoffmanni trahvisumma õigusvastasele vähendamisele, ning isegi kui eeldada, et komisjon vähendas alusetult selle ettevõtja trahvisummat 10% ülempiiri eksliku kohaldamisega, tuleb meenutada, et hageja poolt välja toodud võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist tuleb ühitada kinnipidamisega õiguspärasuse põhimõttest, mille kohaselt ei saa keegi oma nõuete toetuseks tugineda teiste õigussubjektide kasuks sooritatud õigusrikkumisele (eespool punktis 119 viidatud kohtuotsus Williams *vs.* kontrollikoda, punkt 14; eespool punktis 49 viidatud 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas SCA Holding *vs.* komisjon, punkt 160, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus LR AF 1998 *vs.* komisjon, punkt 367).

137 Et asi oleks ammendav, tuleb lisaks meelde tuletada, et komisjon peab 10% ülempiiri kohaldamisel tuginema asjaomase ettevõtja käibele ehk selle ettevõtja käibele, kellele rikkumine süüks arvati ning kes sellest tulenevalt tunnistati vastutavaks ning kellele tehti teatavaks trahvi määramise otsus (Esimese Astme Kohtu 4. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-304/02: Hoek Loos *vs.* komisjon, EKL 2006, lk. II-1887, punkt 116).

138 Käesolevas asjas on selge, et komisjon leidis, et Hoffmann rikkus EÜ artiklit 81, võttes kartellikokkuleppest iseseisvalt ning omal vastutusel osa septembrist 1994 kuni oktoobrini 1999, st enne tema omandamist Schunki poolt. Pärast seda omandamist säilitas Hoffmann juriidilise isiku staatuse, majandustegevuse ning piisava vara, isegi kui nüüd juhib seda Schunk (otsuse põhjendus 256). Seega leidis komisjon õigesti, et Hoffmanni tuleb lugeda ise vastutavaks rikkumise eest, mille ta pani toime enne tema ülevõtmist Schunki poolt ning et ta toetub määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 mainitud 10% ülempiiri kohaldades ainult Hoffmanni käibele.

139 Sellest tuleneb, et väited, mis põhinevad määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 mainitud 10% ülempiiri ekslikul või diskrimineerival kohaldamisel ja sellest „õigusvastasel kõrvalehoidmisel", tuleb tagasi lükata.

Viivis

140 Hageja rõhutab, et pärast otsuse teatavakstegemist ning kolmekuulise tähtaja möödumist toob maksmata trahvisumma automaatselt kaasa viivitusintressi määras 5,5% ehk Euroopa Keskpanga refinantseerimistehingutele kohaldatavas määras, mis oli asjaolude asetleidmise ajal 2%, mida suurendati 3,5% võrra ning seda 5,5% määra vähendati 3,5% määrani, kui esitati hagi ning võeti pangagarantii.

141 Hageja väidab, et komisjon ei ole otsuses kuidagi põhjendanud seda väga kõrget meelevaldset intressimäära. Lisaks on tegemist keelatud intressimääraga, mis ilma õigusliku aluseta toimib täiendava karistusena õiguskaitsevahendi kasutamse eest ning

mis rikub „ühenduse õiguse üldpõhimõtet, mille kohaselt igaühel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, ilma et õigusliku kaitse taotlemine tooks talle kahju".

142 Tuleb märkida, et SGL juba esitas sarnase väite vaidluste raames, milles tehti eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsus ning eespool punktis 52 viidatud Tokai II kohtuotsus, milles Esimese Astme Kohus lükkas nimetatud väite tagasi ja mille Euroopa Kohus jättis muutmata apellatsioonmenetluses 29. juuni 2006. aasta otsusega kohtuasjas C-308/04 P: SGL Carbon *vs.* komisjon (EKL 2006, lk I-5977, punktid 113–118) ning 10. mai 2007. aasta otsusega kohtuasjas C-328/05 P: SGL Carbon *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-3921, punktid 109–115).

143 Selles osas tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt (Euroopa Kohtu 25. oktoobri 1983. aasta otsus kohtuasjas 107/82: AEG *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 3151, punktid 141–143; Esimese Astme Kohtu 14. juuli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-275/94: CB *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-2169, punktid 46–49, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus LR AF 1998 vs. komisjon, punktid 395 ja 396) sisaldab komisjonile määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 alusel antud pädevus õigust kindlaks määrata, millal trahvid maksmisele kuuluvad, millal hakkab viivitusintress jooksma ja milline on intressimäär ning kehtestada oma otsuse rakendussätted, nõudes vajadusel pangagarantii esitamist, mis kataks määratud trahvi põhisumma ning intressid. Sellise pädevuse puudumisel nõrgestaks kasu, mida ettevõtjad võiksid makseviivitusest saada, komisjoni poolt konkurentsieeskirjade kohaldamisest kinnipidamise kontrollimise raames määratavaid sanktsioone. Seega on viivitusintresside kohaldamine trahvidele õigustatud, et vältida asutamislepingu kasuliku mõju kadumist trahvide maksmisega viivitavate ettevõtjate ühepoolse tegevuse läbi ning et välistada seda, et need ettevõtjad oleksid paremal positsioonil võrreldes nendega, kes maksid oma trahvid neile määratud tähtaja jooksul (eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsus, punkt 475).

144 Selles kontekstis on kohtupraktika andnud komisjonile õiguse määrata viivitusintress turukursi alusel, millele lisandub 3,5 protsendipunkti (eespool punktis 143 viidatud otsus CB *vs.* komisjon, punkt 54; Esimese Astme Kohtu 8. oktoobri 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-24/93–T-26/93 ja T-28/93: Compagnie maritime belge transports jt *vs.* komisjon, EKL 1996, lk II-1201, punkt 250, ja eespool punktis 43 viidatud kohtuotsus LR AF 1998 *vs.* komisjon, punkt 397), ning juhul, kui esitatakse pangagarantii, siis turukursi alusel, millele lisandub 1,5 protsendipunkti (eespool punktis 143 viidatud kohtuotsus CB *vs*. komisjon, punkt 54).

145 Sellisel lähenemisel on nüüd ka tekstiline alus, kuna see on üle võetud komisjoni 23. detsembri 2002. aasta määrusesse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT L 357, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 145) ning täpsemalt selle määruse artiklisse 86, mille õiguspärasust hageja ei vaidlusta. Käesolev määrus jõustus selle artikli 273 alusel 1. jaanuaril 2003.

146 Tuleb välja tuua, et oma praktikas on Esimese Astme Kohus lubanud 7,5%, 13,25% ja 13,75% suurust viivitusintressi, täpsustades, et komisjonil on õigus lähtepunktina võtta kõrgem kui turul keskmisele laenajale pakutav määr, kui see on vajalik viivitamise ärahoidmiseks (eespool punktis 62 viidatud Tokai I kohtuotsus, punkt 476 ja seal viidatud kohtupraktika). Neil asjaoludel ei saa käesolevas asjas määratud 5% ja 3,5% intressimäärasid pidada eespool mainitud õiguspärase eesmärgi osas ebaproportsionaalseteks.

147 Hageja argumentatsioonis, milles leitakse, et rikutud on väidetavat ühenduse õiguse üldpõhimõtet „igaühel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, ilma et õigusliku kaitse taotlemine tooks talle kahju”, nõutakse sisuliselt seda, et karistatud ettevõtja peab

saama esitada hagi ilma ohuta, et selle rahuldamata jätmine toob talle kaasa teatud tagajärje ning lõppude lõpuks viib viiviste kindlaksmääramise *ratio legis*'e eitamiseni, st kuritarvitavate hagide esitamiseni.

148 Igal juhul ei tõenda hageja seda, et komisjon rikkus ühenduse õiguse üldpõhimõtteks olevat õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, kui ta määras 5,5% ja 3,5% intressimäärad. Lisaks tuleb tõdeda, et komisjoni määratud intressimäärad grafiitelektroodide ja erigrafiidi juhtumeid käsitlevates otsustes ning käesolevas asjas ei pannud ilmselgelt hagejat loobuma ühenduse kohtusse hagi esitamisest.

149 Muu hulgas ei lükka eespool mainitud järeldust ümber hageja kaalutlused kohtumenetluse kestuse kohta, mis on sellistele menetlustele omane ettearvamatu tegur. Samuti tuleb märkida, et kui ettevõtja soovib vältida kohtumenetluse ebamäärasest kestusest tulenevat mõju intressisummale, võib ta esitada taotluse komisjoni otsuse, millega talle trahv määratakse, kohaldamise peatamiseks või võtta pangagarantii, mis võimaldab 5,5% intressimäära alandamist 3,5% intressimäärani.

150 Lisaks viitab hageja komisjoni praktikale tasustada EKP refinantseerimistehingutele kohaldatud minimaalsest rakendatavast intressimäärast 0,1% kõrgema intressimääraga ettevõtjate poolt trahvi maksmiseks tehtud ülekandeid, mis võimaldab neutraliseerida eelmises punktis välja toodud ohtu.

151 Hageja arvates tõendab see praktika, et komisjoni enda arvates tunduvad madalad intressid piisavad selleks, et vältida hagide kuritarvitamist, kuna teisiti ei makstaks mingit intressi ning seega käesolevas asjas nõutud intressisumma on igal juhul õigustamatu või vähemalt õigustamatu komisjoni makstud intressisummasid ületavas osas.

152 Tasustades EKP refinantseerimistehingutele kohaldatud minimaalsest rakendatavast intressimäärast 0,1% võrra kõrgema intressiga trahvi tasumiseks ettevõtjate poolt tehtud esialgsed maksed, andis komisjon asjaomastele ettevõtjatele eesõiguse, mis ei tulene ei asutamislepingu, määruse nr 17 ega määruse nr 2342/2002 sätetest (vt selle kohta eespool punktis 143 viidatud kohtuotsus CB *vs*. komisjon, punkt 82) ning mis ei saa nõuetekohaselt olla hageja väite aluseks. Komisjoni poolt trahvidele, mille puhul tuleb lõpuks välja, et need on makstud alusetult, kohaldatud intressimääral on hoopis teine eesmärk sellest, mis on viivitusintressidel: esimese intressimäära eesmärk on takistada ühenduste alusetut rikastumist ettevõtja kahjuks, kelle hagi trahvi tühistamiseks on rahuldatud, samas kui teise intressimäära eesmärk on takistada seadusevastast viivitamist trahvi maksmisel (eespool punktis 52 viidatud Tokai II kohtuotsus, punkt 414).

153 Lõpuks tuleb märkida, et otsuse artikli 2 ja 11. detsembri 2003. aasta kirja, millega teatati otsusest, kooslugemine näitab, et selles toodi täpselt välja viivitusintresside kindlaksmääramise viis ning seda tehes täitis komisjon EÜ artiklis 253 ette nähtud põhjendamiskohustust.

154 Sellest tuleneb, et väited, mis puudutavad otsuses ette nähtud intressimäära, nagu on meenutatud eespool punktis 141, tuleb tagasi lükata.

155 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et hagi tuleb jätta tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

156 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on vaidluse kaotanud, mõistetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja SGL Carbon AG-lt.

Vilaras Prek Ciucă

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. oktoobril 2008 Luxembourgis.

Kohtusekretär Koja esimees

E. Coulon M. Vilaras

Sisukord

Vaidluse aluseks olevad asjaolud . . . . . II - 2518
Menetlus ja poolte nõuded . . . . . II - 2525
Õiguslik käsitlus . . . . . II - 2527
Põhisumma kindlaksmääramine . . . . . II - 2527
Rikkumise raskusaste . . . . . II - 2527
– Põhjendamiskohustuse rikkumine . . . . . II - 2527
– Komisjoni otsustuspraktika . . . . . II - 2531
– Kartellikokkuleppe liikmete jagamine kategooriatesse . . . . . II - 2536
Rikkumise kestus . . . . . II - 2548
Määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 sätestatud trahvi ülempiir . . . . . II - 2553
Ülemaailmsest käibest 10% ülempiiri hagejale kohaldamata jätmine . . . . . II - 2553
10% ülempiiri väidetavalt diskrimineeriv kohaldamine Hoffmanni kasuks . . . . . II - 2557
Viivis . . . . . II - 2558
Kohtukulud . . . . . II - 2563